

Okul Öncesi Dönemde Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocukların Eğitim Süreçlerinin Değerlendirilmesi

Aybüke KOÇBAY¹ , Ayperi DİKİCİ SİĞİRTMAÇ²

Öz: Araştırmanın amacı, özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi ve eğitim ortamlarındaki mevcut durumlarının ortaya koyulmasıdır. Araştırma durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2021-2022 eğitim-öğretim yılı içinde Antalya ili merkez ilçelerinde bulunan resmi bağımsız anaokullarında görevli 74 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri ile analiz edilmiştir. Araştırmada yapılan analizler sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların ayırt edici özelliklerini tespit edebildikleri belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların akran ilişkileri ve sınıfa uyumlarına ilişkin mevcut durumdaki gözlemlerinin özel yetenekli çocukların akran ilişkileri ile tutarlılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada bazı okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçleri için sınıf içi düzenlemeler yaptıkları görülmüştür. Okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair kendilerini yetersiz gördüklerini özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair desteğe ihtiyaçları olduğunu ifade etmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Özel yetenekli çocuklar, okul öncesi dönem, okul öncesi öğretmenleri

Evaluation of the Educational Process of Children with the Potential for Giftedness in the Preschool Period

Abstract: The research findings indicated that there is a lack of specialized training and resources for teachers to effectively nurture the talents of children with the potential for giftedness. Additionally, the study revealed that the inclusion of children with the potential for giftedness in regular classrooms was limited, and there is a need for more inclusive educational practices. Overall, the research shed light on the current situation of educational processes for children with the potential for giftedness and highlighted areas for improvement in the educational system to better support these children. They expressed a desire for additional training and resources to better accommodate the unique needs of children with the potential for giftedness in their classrooms. These findings suggest that preschool teachers play a crucial role in identifying and supporting gifted children, but they may require more support themselves to effectively meet their educational needs. Further research and intervention programs may be needed to address these concerns and provide the necessary support for preschool teachers in promoting the development of gifted children.

Geliş tarihi/Received: 18.05.2023

Kabul Tarihi/Accepted: 25.10.2023

Makale Türü: Araştırma Makalesi

*Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Uzman, Çukurova Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi, eaybukekocbay@gmail.com, ORCID: 0000-0002-5175-6583

² Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi, ayperis@cu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8167-8467

Atıf/To cite: Koçbay, A. & Dikici Sığırtaç, A. (2023). Okul öncesi dönemde özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 932-959. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1298748>

Keywords: Talented children, preschool period, preschool teachers

Giriş

Geçmişten günümüze insanlar toplumunda sahip oldukları vasıflar ile var olmuşlardır. Her birey yetenekleri ve ilgi duyduğu alanlar doğrultusunda kendini gerçekleştirebilmiş, kazancını sağlayarak hayatını idame ettirmiştir. Bireylerin sahip oldukları bu özelliklerin betimlenmesi için çeşitli adlandırmalar yapılmıştır. Özel yetenekli bireyler için de zeki, akıllı, dahi, deha, üstün, seçkin gibi isimlendirmeler kullanılmıştır (Ataman, 2018). Ülkemiz eğitim sisteminde tarihsel süreç incelendiğinde önce üstün zekâ ve üstün özel yetenek kavramlarını kapsayan “üstün yetenekli” (MEB, 1991) kavramının; sonrasında günümüzde de geçerliliğini sürdüren hem üstün zekâ hem de üstün yeteneği kapsayacak şekilde “özel yetenekli” (MEB, 2013) kavramının kullanıldığı görülmektedir.

Okul öncesi dönemde henüz çocukların akademik anlamda başarı durumlarından söz etmek mümkün değildir. Dolayısıyla okul öncesi dönem çocuklarının özel yetenek potansiyellerinin gözlenmesi için gelişim alanlarındaki ilerlemeler ile müzik, resim gibi sanatsal alanda gösterdikleri yetenekler göz önüne alınmaktadır. Yapılan çalışmalar özel yetenekli bireylerin yaşamlarının ilk yıllarında da sahip oldukları üst düzey yeteneklerin belli eden davranışlarda bulduklarını, kendilerine özgü bir gelişim hızı ve özellikleri olduğunu ortaya koymuştur (Dağlıoğlu, 2018; Silverman, 1981).

Okul öncesi dönemde özel yetenek potansiyeli olan çocukların gelişim özellikleri incelendiğinde fiziksel gelişim, bilişsel gelişim, dil gelişimi ve sosyal duygusal gelişim alanı olmak üzere dört alanda akranlarından farklı özellikleri gözlenmektedir. Fiziksel gelişim incelendiğinde bebeklerde doğum kilolarında fazlalık, uzun boy, ilerleyen yaşlarda akranlardan önde giden gelişim, az uyuma ve sürekli hareketlilik görülmektedir (Bildiren, 2018; Çağlar, 2004; Silverman, 1981; Smunty ve ark., 2000). Bilişsel gelişim özelliklerinde karmaşık ilişkileri kavrama, soyut düşünebilme, hızlı öğrenme, güçlü hafıza ve özgün hayal gücü gibi özellikler bulunmaktadır (Ataman, 1982; Davaslıgil, 1990; Silverman, 1981). Dil gelişim özelliklerine göre özel yetenekli çocuklar erken konuşma, kapsamlı kelime dağarcığı, karmaşık cümle yapılarını kullanma yetilerine sahiptirler (Çağlar, 2004; Silverman, 1981; Smunty ve ark., 2000). Son olarak sosyal duygusal gelişim açısından özel yetenekli çocuklarda zorlukların üstesinden yardımsız gelebilme, evrensel ve toplumu ilgilendiren olaylara karşı aşırı duyarlılık, liderlik, güçlü içsel motivasyon, özgüven ve bağımsız çalışma, mükemmeliyetçilik özellikleri gözlenmektedir (Avcı, 2005; Dağlıoğlu, 2018; Davaslıgil, 1990; Harrison, 2004; Özbay, 2013; Smunty vd., 2000).

Özel yetenekli çocukların sahip oldukları potansiyelden dolayı kendi kendilerine yetebilecekleri kaynaklarda ele alınan bir düşüncedir (MEB, 2017). Bu düşünceye göre özel yetenekli çocukların eğitimsel uyarlamalara ihtiyaçları olmamaktadır. Fakat erken eğitimsel müdahalenin ne kadar önemli olduğu dünya çapındaki eğitimciler ve psikologlar tarafından bilinmekte ve dile getirilmektedir. Mindivanlı ve arkadaşları (2017) çalışmalarında çocukların potansiyellerini desteklemek için farklı etkinlikler yapılması gerektiğini yani çocuğu motive etmenin önemli olduğunu vurgulamışlardır. Dolayısıyla özel yetenekli çocukların sahip oldukları potansiyellerini gerçekleştirmeleri için dışarıdan etkinlikler aracılığıyla bir motivasyona ihtiyaç duymaktadırlar.

Türkiye’de özel yetenekli bireylerin eğitimleri için verilen destek eğitimin ilköğretim ve ortaöğretim üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu durumda okul öncesi kademedede özel yetenekli olan ve özel eğitim ihtiyacı olan çocukların destek eğitimden yararlanamamaktadırlar. Özel yetenekli öğrencilerin destek eğitim ihtiyacı uzun yıllar önce fark edilmiş ve bu kapsamda 1995 yılında Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak Bilim ve Sanat Merkezleri (BİLSEM) açılmıştır. Fakat Aralık 2019 yılında MEB 2747 sayılı Tebliğler Dergisi’nde yayınlanan Bilim ve Sanat Merkezleri Yönetmeliği’nde okul öncesi dönemle ilgili herhangi bir ibareye, tanılama veya eğitim süreçlerini içeren başlıklarda da okul öncesi dönemi kapsayan bir maddeye rastlanmamaktadır (MEB, 2019). Sonuç olarak okul öncesi dönem özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için destek eğitim alabilecekleri kurum eksikliği açıkça görülmektedir.

Okul öncesinden başlayarak lisansüstü kademelere kadar tüm eğitim kurumlarında öğrencilere uygun ortam ve koşullar sağlanarak, öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçlarına yönelik eğitim vermek hedeflenmektedir. Hangi kademedede olursa olsun aynı sınıf ortamını paylaşan öğrencilerin her birinin bireysel farklılıkları olduğu, dolayısıyla eğitim ihtiyaçlarının da birbirinden farklı olabileceği bilinmektedir (Akar, 2015). Örneğin özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için kullanılan zenginleştirme uygulamalarının okul öncesi programlarda uygulanabildiği ve zenginleştirmenin sınıftaki diğer çocuklar için de olumlu katkıları olduğu bildirilmektedir (Saranlı, 2017). Dolayısıyla okul öncesi dönemde özel yetenek potansiyeli olan çocuklara yönelik programın uyarlanması ve varsa eksikliklerin ortaya çıkarılması çocukların ihtiyaçlarına yönelik eğitim almalarına yardımcı olacaktır.

Son yıllarda ülkemizde de özel yetenekli bireyler üzerine yapılan çalışmaların artmasına karşın özel yetenekliler ile ilgili çalışmalarda en az ilgi duyulan ve üzerinde çalışma yürütülen grup erken çocukluk dönemindeki çocuklardır (Yılmaz, 2018). Var olan çalışmalarda erken çocukluk döneminde üstün yetenekli çocukların belirlenmesi (Metin ve Dağlıoğlu, 2003; Pilavcı 2021; Suveren, 2006), tanılamaya yönelik ölçme araçları geliştirme (Sak ve ark., 2016) ve uluslararası ölçme araçlarının Türkçe’ye uyarlanması (Alma, 2015; Karadağ, 2015) üzerine durulmuştur. Bunların yanı sıra mevcut durumu ortaya koyan çalışmalar (Bapoğlu Dümenci ve ark. (2017); Koç ve Saranlı, 2017; Öz, 2021; Rakap, 2021; Selçuk Bozkurt, 2007; Yılmaz, 2018) ve okul öncesi öğretmenleri ile ebeveynlerin algı, görüş, tutum ve özyeterliliklerini içeren çalışmalar (Alemdar, 2009; Aşık, 2020; Aydın Şentürk, 2020; Bildiren vd., 2020; Daştan, 2016; Gülkaya, 2016; Mindivanlı vd., 2017; Sarar, 2018; Seyhan, 2015; Tezcan, 2012) bulunmaktadır.

Geçmişten günümüze yurt dışında yapılan çalışmalar incelendiğinde ise özel yetenekli çocuklar konusunda ülkemizde olduğu gibi pek çok noktaya değinildiği görülmektedir. Özel yetenekli çocukların matematik alanı yetenekleri ve bunun yanı sıra kalıplaşmış yöntemlerin dışına çıkan, esnek ve yaratıcı düşünme yeteneklerinden (Miller, 1990), dil gelişimine yönelik olarak özel yetenekli çocukların erken konuşma, geniş kelime dağarcığına sahip olma ve dili etkin kullanabilme, karışık cümle yapılarını kullanma (Silverman, 1981; Smunty ve ark., 2000) gibi yeteneklerinden çeşitli çalışmalarda bahsedilmiştir. Ayrıca özel yetenekli çocukların sahip oldukları yeteneklerden dolayı yaşayabilecekleri sorunlar üzerinde durulmuş ve özel yetenekli çocukların yalnızca yaş seviyelerine göre hazırlanmış olan müfredatların onların gelişimsel düzeylerine uygun olmayacağı belirtilmiştir (Kingore 2001 akt. Moore, 2005; Richert, 1997). Müfredatta yaşanan sıkıntılara bağlı olarak okul ortamında zengin öğrenme ortamına değinen (Coates ve ark., 2008) ve özel yetenekli çocuklara ile sınıf ortamında uygulama yapma konusunda öğretmenlerin ihtiyaçlarına (Kettler ve ark., 2017) değinen çalışmalar bulunmaktadır.

Elde edilen kaynaklar incelendiğinde gerek yurt içi gerekse yurtdışı çalışmalarda özel yetenekli çocukların erken dönem ihtiyaçlarına yönelik yapılması gereken eğitimsel düzenlemeler olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların tespit edilmesi, uygun ölçme araçları ile tanılanması ve tanı sonrası eğitim süreçlerinin nasıl desteklenebileceği konusunda görüşlerini içeren sınırlı sayıda çalışma mevcuttur. Okul öncesi yaş grubuna odaklanan çalışmaların kısıtlılığı göz önünde bulundurulduğunda mevcut durumun ve ihtiyaçların belirlenmesi gerektiği düşünülmektedir. Araştırma kapsamında okul öncesi dönem özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için yapılan çalışmaların eğitim ortamlarına ve eğitimcilere ne derece etkili olduğu, atılan adımların ne düzeyde olduğu veya eksik kalan yönleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda ele alınan araştırma “Okul öncesi eğitim kurumlarında özel yetenekli çocukların eğitim süreçlerine ilişkin mevcut durum nedir? sorusuna yanıt aramaktadır.

Bu araştırmanın amacı özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi ve eğitim ortamlarındaki durumlarının ortaya konulmasıdır. Bu bağlamda araştırma kapsamında aşağıda verilen araştırma sorularının yanıtı araştırılmaktadır.

1. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda ayırt edici olarak fark ettikleri özellikler nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan veya özel yetenekli çocukların sınıf ortamındaki davranışlarına yönelik gözlemleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile karşılaştıklarında sınıflarında ne tür planlamalar yapmaktadırlar?
4. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair ihtiyaçları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Merriam (2018) durum çalışmasını “sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesi” şeklinde dile getirmiştir. Durum çalışması deseninde yürütülen araştırmalarda sınırları araştırmacı tarafından belirlenmiş bir bağlamda bir veya birçok vaka üzerinden konunun derinlemesine incelemesi yapılmaktadır (Creswell, 2007). Özel eğitimin bir parçası olan özel yetenekli çocukların okul öncesi dönemdeki mevcut durumlarının betimlenmesinin amaçlandığı için bu araştırmada da durum çalışması modelinde çalışılmıştır. Yin (1984) durum çalışmasını bütüncül tek durum deseni, iç içe geçmiş tek durum deseni, bütüncül çoklu durum deseni ve iç içe geçmiş çoklu durum deseni olmak üzere dört desende incelemektedir. Bütüncül tek durum deseni; bir birey, bir kurum, bir okul gibi kişi veya ortamların derinlemesine incelenmesi olarak tanımlanmaktadır. Bütüncül tek durum deseni çalışmalar genel olarak bir teorinin test edilmesi, standardın dışında kendine ait özellikleri olan uç örneklerin aydınlatılması ve orijinal durumlar üzerinde yapılan çalışmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmada da özel yetenekli çocuklar ve onların okul öncesi eğitim kurumlarındaki mevcut durumlarını irdelendiği için bütüncül tek durum deseni kullanılmıştır. Araştırma okul öncesi eğitim kurumlarında görevli olan ve özel yetenekli veya özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile çalışmış okul öncesi öğretmenleri ile yürütülmüştür.

Katılımcılar

Bu araştırma 124 okul öncesi öğretmeni ile gerçekleştirilmiştir. Bu katılımcı grubuna ulaşabilmek için Antalya ili beş merkez ilçesinde bulunan 32 resmi bağımsız anaokulundaki 325 okul öncesi öğretmenin tamamına ulaşılmış ve 124 okul öncesi öğretmeni araştırmaya katılmaya gönüllü olmuştur. Çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Patton'a (2018) göre amaçlı örnekleme araştırmanın amacına hizmet edecek şekilde bilgi açısından zengin olan durumları seçmek olarak tanımlanmaktadır. Amaçlı örneklemin alt başlıklarından biri olan ölçüt örnekleme yöntemi önceden belirlenmiş kriterleri karşılayan durum veya kişiler ile çalışmaktır. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan 124 öğretmen incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin akranlar arasında yaptıkları gözlemlere dayanarak sınıflarında özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile çalışmış olma ölçütüne göre 74 okul öncesi öğretmeni gerekli ölçütü sağladıkları için araştırmanın kapsamına alınmışlardır.

74 katılımcıdan oluşan çalışma grubundaki okul öncesi öğretmenlerinin dördü çocuk gelişimi mezunu iken yetmiş öğretmen okul öncesi öğretmenliği mezunudur. Öğretmenlerin kıdem yılları bir yıl ile otuz üzeri yıl olmak üzere değişmektedir. Çalışma grubundaki öğretmenlerin özel yetenekli çocuklar üzerine özel bir eğitim alma durumlarına bakıldığında öğretmenlerin altmış üçü özel bir eğitim almazken, biri çevrimiçi eğitim, biri çalıştığı okulda verilen bir eğitim, biri UNICEF kapsamında verilen bir özel eğitimin içerisinde, yedisi ise seminerler ile özel yetenekli çocuklara yönelik eğitim aldıklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında öğretmenlerin mevcut durumlarına ait bilgileri edinmek amacıyla araştırmacı tarafından bire bir görüşmeler yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış Öğretmen Görüşme Formu kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formunun oluşturulması aşamasında araştırmanın amaçlarına yönelik alan taraması yapılmış ve araştırmacı tarafından taslak form oluşturulmuştur. Görüşme formunun kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla hazırlanan taslak yedi alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Alan uzmanlarından gelen dönütler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra okul öncesi öğretmenlerinden oluşan dört öğretmen ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Alan uzmanlarından gelen dönütler doğrultusunda yanlış anlaşılmaya yol açabilecek soruların ifadeleri değiştirilmiş, araştırmanın amacına yönelik cevap sunamayacak olan sorular görüşme formundan çıkarılırken konu ile alakalı olabileceği düşünülerek öneride bulunan sorular görüşme formuna eklenmiştir. Pilot görüşmeler sırasında görüşme sorularının anlaşılabilirliği ve amaca hizmet edip etmediği değerlendirilmiştir. Pilot görüşmeler de tamamlandıktan sonra yeniden gözden geçirilerek forma son hali verilmiştir. Görüşme formunun son halinde öğretmenleri tanımak açısından öğretmenlerin demografik bilgilerini öğrenmeye yönelik mezuniyet durumları, kıdemleri, çalıştıkları sınıflara ait mevcut ve yaş grubu bilgileri, öğretmenlerin özel yetenek ile ilgili eğitim alma durumları ile ilişkili sorular bulunmaktadır. Diğer sorular ise özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerini değerlendirebilmek adına öğretmenlerin gözlemlerine yönelik sorulardır. Bu kapsamda öğretmenlerin daha önce özel yetenekli çocuklar ile karşılaşma durumları, özel yetenekli çocuklara ait sınıf içi gözlemleri, deneyimleri ve eğitimsel açıdan nasıl planlamalar yaptıkları ve süreçteki ihtiyaçlarına yönelik sorulara yer verilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecine başlamadan önce Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nden 16/02/2021 tarihli, 33028 sayılı "Etik Kurul Onay Belgesi" alınmıştır. Daha sonra etik kurul onayı ve gerekli belgeler ile Antalya İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne başvuru yapılmıştır. İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alındıktan sonra okul idarecileri ile görüşülmüştür. Okul idarecileri tarafından okul öncesi öğretmenleri bilgilendirilerek araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğretmenler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelere başlamadan önce tüm katılımcılara araştırmacı tarafından araştırmanın içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeler okul idaresi tarafından araştırmacıya tahsis edilen uygun bir odada yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı her bir öğretmene görüşme sorularını aktarmış, ses kaydı ve not tutma ile öğretmenlerin cevaplarını almıştır. Her bir öğretmen ile görüşme ortalama 20 dakika sürmüştür. Öğretmenlerin bilgisi ve izni dahilinde görüşmeler ses kaydına alınmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada demografik bilgiler için betimsel analiz, görüşme sorularını analiz etmek içinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Miles ve Huberman (1994) betimsel analizi verilerin detaylı incelenmesini gerektirmeyen daha çok katılımcıların demografik bilgi veya farklı özelliklerinin betimlenmesi amacıyla kullanılan bir analiz yöntemi olarak tanımlamışlardır. Bu doğrultuda mevcut araştırmada da okul öncesi öğretmenlerine ait demografik bilgilerin analizi için betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Okul öncesi dönemdeki çocuklara ülkemizde resmi olarak özel yetenekli tanısı konulmamasından dolayı çocukların özel yetenek potansiyeline sahip olup olmadıkları okul öncesi öğretmenlerinin gözlemlerine göre değerlendirilmiştir. Bu kapsamda çocukları özel yetenek potansiyeli açısından değerlendiren okul öncesi öğretmenlerinin demografik durumları çalışmada önem kazanmaktadır. Araştırmada kullanılan demografik bilgi formu kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin mezuniyet durumları, kıdem yılları, yaş grupları, çalıştıkları sınıf mevcudu, özel yeteneğe ilişkin eğitim alma durumları ve özel yetenekli çocuk ile çalışma durumlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın görüşme sorularına ait veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Analiz için öncelikle görüşmelerden elde edilen ses kayıtları transkript edilmiş ve araştırmacının ses kaydı olmadan tuttuğu notların transkriptlere eklenmesi sonucu veri kitabı elde edilmiştir. Yazılı metin baştan sona okunarak araştırma sorularına cevap olacak söylemler belirlenmiştir. İçerik analizinde tümevarımsal bir yaklaşım kullanılmıştır. Tümevarımsal yaklaşım, veri seti içinde görünür olmayan bilgilerin görünür kılınması amacıyla yürütülen bir süreç olarak görülmekte ve toplanan verilerin birimlere bölünüp kategoriler altında toplanması ile tamamlanmaktadır (Corbin ve Strauss, 2008). Bu çerçevede içinde verilerden kod defteri oluşmuştur. Bu kodlar arasında çocukların okuma yazmayı erken öğrenme, ortak ilgili alanlarına yönelme, sosyal duygusal gelişim alanında ortak sosyal davranışlar sergileme ve öğretmenlerin çocuklara yönelik imkanlar sunması, teori ve uygulamada duydukları ihtiyaçlar gibi birbirine benzerlik gösteren kodlar belirlenmiştir. Yeni oluşan kodlar içerisinden araştırma sorularına ortak cevap niteliğinde olan kodlar gruplandırılarak araştırmanın alt kategorileri oluşturulmuştur. Son işlemde elde edilen alt kategoriler tekrar değerlendirilip gruplandırılarak kategoriler altında birleştirilmiştir. Çocuklara ait özellikler temel gelişim alanları olan bilişsel, sosyal duygusal ve dil gelişim altında toplanırken çocukların davranışları bireysel ve sosyal ortamlar olarak belirtilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin ise yaptıkları düzenlemeler ve destek ve uzman yardımı, ortam düzenlemesi gibi ortak ihtiyaçları kategorileri oluşturmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde inandırıcılık ilkesinin sağlanabilmesi için araştırmacı katılımcılar ile onların uygun oldukları saatlerde görüşülmesine dikkat etmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ile görüşmeler öğretmenlerin okula giriş çıkış saatleri gibi sınıfa geri dönmelerini gerektirmeyecek zamanlarda planlanarak öğretmenlerin zaman stresi ortadan kaldırılmıştır. Görüşmeler esnasında katılımcıların araştırmacı ve ortam gibi çevresel etmenlerden etkilenmemeleri için araştırmacı katılımcılara rahat olabilecekleri kadar vakit ayırmıştır. Ek olarak araştırmacı görüşmeler sırasında alınan ses kayıtlarını başlatmadan araştırma hakkında ayrıntılı bilgi aktarmış ve katılımcıların sordukları sorulara içtenlikle cevap vermiştir. Katılımcıların sorulara samimi cevaplar verebilmeleri için araştırmacı katılımcıların kendilerini rahat hissedebilecekleri ortamı sağlamaya dikkat etmiştir. Nitel araştırmalarda nakledilebilirliği sağlamak adına amaçlı örnekleme yöntemi tercih edilmekte ve araştırmacı ayrıntılı betimlemeler yapmaya özen göstermektedir. Bu araştırmada nakledilebilirliği sağlamak amacıyla araştırmanın çalışma grubunda bulunan öğretmenlerin sayısı ve demografik bilgileri ayrıntılı aktarılmıştır. Araştırmada onaylanabilirlik maddesinin sağlanabilmesi için görüşmeler sırasında katılımcıların verdikleri bilgiler okuyuculara doğrudan alıntı yoluyla sunulmuştur.

Araştırmanın katılımcılarının gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya dahil olmaları ile araştırmanın güvenilirlik maddesi sağlanmıştır. Ek olarak katılımcılardan toplanan verilerin analizi sırasında ek bir kodlayıcı ile çalışılmıştır. Kodlayıcılar arası farklılıklar tartışılarak sonuca birlikte karar verilmiştir. Araştırma bulgularının güvenilebilirliğini sağlamak adına süreçte yapılanlar şeffaf bir şekilde sunulmuştur.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına dair bulgular sırasıyla dört başlık altında sunulmuştur.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocuklarda Gözlemledikleri Ayırt Edici Özellikler

Bu bölümde araştırmanın ilk alt amacı “Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda ayırt edici olarak fark ettikleri nelerdir?” sorusuna yanıt aranmış ve bulgular Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocukların Özelliklerine Dair Gözlemleri

Kategori	Alt kategori	Kod	Öğretmen kodları
		Okuma yazmayı erken öğrenme	Ö1, Ö6, Ö12, Ö24, Ö25, Ö28, Ö35, Ö40, Ö41, Ö45, Ö52, Ö61, Ö65, Ö66, Ö67, Ö68, Ö69, Ö72, Ö73
	Akademik olarak önde olma	Okumayı erken öğrenme	Ö15, Ö38, Ö43, Ö55, Ö60
		Bilişsel kazanım göstergeleri erken edinme	Ö3, Ö20, Ö21

Bilişsel Gelişim Alanı	Özel ilgi ve merak alanları	Birçok konuda fikir sahibi olabilme Yabancı dile karşı merak Sökülüp takılabilen parçalı oyuncaklar, Yapbozlar, Legolar, Satranç, Dinozorlar, Bilgisayar, Teknoloji, Elektrik sistemleri, Asansörler, Uçaklar, Uzay bilimi, Kodlama Güncel haberler	Ö2, Ö10, Ö40, Ö48, Ö74 Ö8, Ö48 Ö2, Ö14, Ö17, Ö27, Ö29, Ö30, Ö31, Ö36, Ö39, Ö45, Ö53, Ö57, Ö58, Ö65, Ö69, Ö70, Ö71, Ö72 Ö20, Ö41
	Farklı bakış açısı ve yüksek algı	Yaşlılarından farklı bakış açısı Ezber yeteneği, kuvvetli hafıza Çabuk kavrama Algıda açıklık Yaşının üzerinde sorular yöneltme Sorulara ilk cevap verme	Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö16, Ö18, Ö22, Ö25, Ö27, Ö43, Ö46, Ö57 Ö24, Ö32, Ö33, Ö48, Ö60 Ö23, Ö30, Ö33, Ö34, Ö35, Ö39, Ö48, Ö58, Ö67, Ö74 Ö29, Ö41, Ö43 Ö8, Ö31, Ö39 Ö29
Matematik alanı yetenekleri	Zihinden dört işlem yapma Sıralama yeteneği Arttırma eksiltme çalışmalarında iyi olma Sayısal değerleri aklında tutma	Ö3, Ö5, Ö12, Ö14, Ö19, Ö21, Ö38 Ö21 Ö33 Ö36	
Etkinliklere katılım özellikleri	Etkinlikleri çabuk bitirme ve sıkılma, sabırsızlık, aşırı hareketlilik Çalışmaları basit görme Etkinlik yönergesine ihtiyaç duymama Fen ve Matematik etkinliklerine önem verme Bilişsel etkinlikleri daha cezbedici bulma	Ö4, Ö11, Ö20, Ö23, Ö31, Ö34, Ö38, Ö45, Ö48, Ö51, Ö55, Ö58, Ö72, Ö66 Ö7, Ö12, Ö16, Ö19, Ö28, Ö39, Ö40, Ö41, Ö43, Ö44, Ö51, Ö57, Ö65, Ö69, Ö74 Ö25, Ö32, Ö34, Ö35, Ö39, Ö44, Ö46, Ö50, Ö62 Ö16, Ö33, Ö36 Ö16, Ö33, Ö36, Ö42, Ö48	
Sosyal alan özellikleri	Bireysel oynama/bireysel vakit geçirme Akranları tarafından anlaşılma Şiddet eğilimi, saldırganlık, ısırma davranışları Çevreye çok iyi uyum sağlama Yetişkin sohbetini tercih etme	Ö3, Ö7, Ö15, Ö22, Ö32, Ö73 Ö32 Ö66 Ö39 Ö48, Ö68	
Sosyal - Duygusal Gelişim Alanı	Acıya karşı ekstra hassasiyet Dokunma duyusunda hassasiyet Kokuları sevmeme Yemek takıntısı, aşırı yemek seçme Uyku problemi- uykuya ihtiyaç duymama Tuvalete gitmeyi zaman kaybı olarak görme Kişilik özellikleri Öz bakım becerilerinde eksiklik Düzen takıntısı, Simetri takıntısı Temizlik takıntısı Kuralcı olma, kurallara bağlı olma Dağınık olma	Ö6 Ö73 Ö53 Ö43 Ö6 Ö1 Ö1 Ö21 Ö47 Ö47, Ö63 Ö41	

		Yüksek hayal gücü	Ö12
	Duygusal alan özellikleri	Yaşadığı problemleri daha kolay aşma	Ö41
		Olgunluk	Ö52
		Aşırı korku ve kaygı	Ö60
		Aşırı hırs, kaybetmeye karşı tahammülsüzlük	Ö68, Ö71
		Orijinal cevaplar verme	Ö9, Ö10, Ö15, Ö16, Ö18, Ö50, Ö52, Ö57
	Dili kullanmaya ilişkin özellikler	Geniş kelime hazinesi	Ö52
Dil Gelişim Alanı		Yaşının üzerinde, yetişkin cümleleri kurma	Ö30, Ö36, Ö39
		Çok fazla konuşma	Ö64, Ö65
		Hızlı konuşma	Ö32
		Geç konuşma	Ö38
	Resim / Müzik özel yeteneği	Resimde yüz ifadelerinde duyguyu verme	Ö27
		Şarkıyı notalarına ayırma	Ö26
Güzel Sanatlar Yetenek Alanı		Müzik içindeki nota değişikliklerini fark edebilme	Ö44
		Ders almadan piyano çalma	Ö73
	Yaratıcılık	Sanat etkinliklerinde özgün ürün oluşturma	Ö6, Ö28, Ö29
		Legolardan farklı tasarımlar ve tasarım hikayeleri	Ö30

Tablo 1'e bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklara yönelik gözlemleri bilişsel gelişim alanı, sosyal duygusal gelişim alanı, dil gelişim alanı ve güzel sanatlar yetenek alanı olmak üzere dört kategori altında toplanmıştır. Bilişsel gelişim kategorisine bakıldığında öğretmenler okuma yazma yetisine dayanarak çocukların akranlarına kıyasla akademik alanlarda önde olduklarını, çocukların kendilerine özgü teknoloji, bilim ve doğa gibi alanlarda ilgi ve meraklarının bulunduğunu, çocukların farklı bakış açılarına ve yüksek algılara sahip olduklarını ve matematik alanında yeteneklerinin olabildiğini belirtmişlerdir. Ayrıca çocukların sınıf içerisinde etkinliklere katılım özelliklerini de bilişsel yetenekler kapsamında değerlendirip çocukların etkinlikleri çabuk bitirdiklerini, çalışmalarını basit gördüklerini ve etkinlik yönergelerine ihtiyaç duymadıklarını belirtmişlerdir. Bilişsel gelişim kategorisi altında öğretmenlerden alıntılar şu şekildedir;

Ö10: "Hani bir anda sizi şaşırtabiliyor mesela farklı sorular sorabiliyor. Genellikle birçok konuda fikirleri var. Mesela ben diyelim soru soruyorum, o sorduğum soruya çocukların hepsi genellikle aynı tarz cevap verirken o bambaşka bir açıdan yaklaşabiliyor."

Ö68: "Okuma yazmayı 3 yaşından itibaren kendi çabaları ile öğrenmiş ailenin herhangi bir şeyi olmamış bu yönde kendisi ondan sonra her gördüğü şeyi çok çabuk aklında tutabiliyordu."

Ö72: "...bazen o yaş grubunun bilmediği konular hakkında mesela uzaya karşı çok ilgili bir çocuk uuu mesela uzayla ilgisi gerçekten 4 yaş çocuğu gibi değildi."

Ö28: "Bazen etkinliklere katılmak istemiyordu. Çünkü ben bunları yapabilirim, yapıyorum zaten düşüncesindeydi hep. Biraz geri çekiliyordu."

Tablo 1'e göre okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocukların sosyal duygusal gelişim alanlarında sosyal özelliklerini ve duygusal özelliklerini ayrı ayrı ele almışlardır.

Bunun yanında çocukların sınıf ortamında ortaya koydukları kendi kişilik özelliklerine de değinmişlerdir. Öğretmenlerin sosyal duygusal gelişim alanına dair ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö7: “...popüler bir çocuktan ama o daha çok yalnız oynamayı tercih ediyordu.”

Ö68: “...Çünkü akran grubu onu kesmiyordu. Kendisini rahat ifade edebileceği onu anlayacak yetişkin bireyi arıyordu.”

Ö5: “Uyku problemi vardı. [...] O çocuğumuzda hep uyku probleminden bahsediliyordu. Ben hep şey düşündüm verdiğini alıyor çok güzel dönütler geliyor çok iyi bir çocuk problem şuydu hiç uyumuyor. Günlük aktiviteleri yapıyor evinde de sürekli top oyunları, hareketli oyunlar çok fazla yapıyor. Sabaha karşı uykuya dalıyor ve sabah yine birkaç saatlik uykuya sonra yine uyanıyor ve bu hep böyle hayatı boyunca böyle.”

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların özelliklerine dair gözlemledikleri üçüncü kategori olan dil gelişim alanı kategorisine bakıldığında öğretmenlerin çocukların konuşma sırasında dili kullanma özelliklerini ön plana çıkarmışlardır. Dil kullanımına dair gözlemlerini Ö29 şu şekilde açıklamıştır;

Ö29: “Verdiği cevaplar diğer çocukların cümlelerine göre daha farklıydı. Bir konuda herkes aynı cümleyi kullanırken o aynı anlama gelen ama farklı cümleler kullanarak konuşuyordu. Bunu neden yaptın çünkü bunu istemediğim için yerine çünkü bu bu bu sebeplerden dolayı yaptım diye anlatıyordu. Daha üst düzey cümleler kuruyordu bir yetişkin gibi yani karşımda bir çocuk yok da on beş yaşında bir genç varmış gibi.”

Son olarak özel yetenek potansiyeli olan çocukların sanat alanına dair yetenekleri ile ilgili okul öncesi öğretmenleri sanatın resim veya müzik dallarına ait özel yeteneklerin gözlemi ile çocuklardaki yaratıcılık özelliğine değinmişlerdir. Ö30’un yaratıcılığa dair gözlemleri aşağıdaki alıntıda yer almaktadır.

Ö30: “Legolardan ve değişik oyuncaklarla farklı farklı şeyler yaratıyordu. Herkes kuleler yaparken o uzay aracı, mekik gibi öyle şeyler yapıyordu.”

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocuklarda Gözlemledikleri Sınıf Ortamındaki Davranışlar

Bu bölümde araştırmanın ikinci alt problemi “Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların sınıf ortamındaki davranışlarına yönelik gözlemleri nelerdir? sorusuna yanıt aranmıştır. Soru kapsamında özel yetenek potansiyeli olan çocukların akran ilişkileri ve sınıfa uyumları incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların akran ilişkileri ve sınıfa uyumlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocukların Akran İlişkileri ve Sınıfa Uyumlarına İlişkin Gözlemleri

Kategori	Alt kategori	Kod	Öğretmen kodları
	Tek başına olma	Bireyselliği tercih etme, yalnızken mutlu olma	Ö2, Ö13, Ö15, Ö20, Ö22, Ö25, Ö34, Ö36, Ö49, Ö50, Ö53, Ö60, Ö70, Ö73
		Sosyal ilişki kurmama, konuşmama	Ö3

Bireysel İlişki Kurma Davranışları	Akran seçiciliği	Arkadaş seçme	Ö9, Ö14, Ö15, Ö49
		Bir grup arkadaş ile oynama	Ö6, Ö28, Ö38, Ö44
		Kendiyle yarışabilecek arkadaş arayışı	Ö37, Ö71
		Bir arkadaşı devamlı takip	Ö21, Ö50
Yetişkin arayışı		Arkadaşını aşırı sahiplenme	Ö60
		Öğretmenle etkileşim, öğretmene bağlılık	Ö6, Ö9, Ö15, Ö36, Ö49, Ö55, Ö61, Ö62, Ö68
		Yetişkin sohbetini tercih etme	Ö48, Ö68
Kuvvetli iletişim		Sorunsuz akran iletişimi	Ö8, Ö11, Ö17, Ö19, Ö23, Ö26, Ö45, Ö51, Ö62, Ö65, Ö69
		Herkesle daha fazla iletişim kurma, daha çok anlama	Ö16, Ö27
		Sosyalleşme, yardımlaşma	Ö24, Ö33, Ö35, Ö67
Sınıf Ortamı Genel Davranışları	Uyuşmazlık	Aranılan çocuk olma	Ö46
		Akranları tarafından anlaşılammama	Ö14, Ö32, Ö40, Ö57
	Liderlik	Akranlarını yaşça küçük görme	Ö12, Ö41, Ö49, Ö61, Ö68, Ö74
		Arkadaşlarına baskın gelme, sınıfa hakimiyet	Ö10, Ö16, Ö33
		Korumacı tutum	Ö16
	Şiddet eğilimi	Liderlik	Ö10, Ö22, Ö33, Ö50, Ö52, Ö57, Ö67
Arkadaş grubu içinde kendini öne atma çabası		Ö33, Ö50, Ö64	
Ortam		Saldırgan davranışlar	Ö12, Ö24, Ö66
		Agresiflik, gerginlik, kavga	Ö24, Ö30, Ö61
		Akranlarına karşı istenmeyen davranışlar sergileme	Ö39, Ö55
		Sorunsuz sınıfa uyum	Ö4, Ö6, Ö18, Ö27, Ö31, Ö43, Ö47, Ö56, Ö58, Ö63
		Sınıf kurallarına uymakta zorluk	Ö32, Ö38
		Sıkıldığı zaman sınıftan çıkmak isteme	Ö7

Tablo 2’de görüldüğü gibi özel yetenek potansiyeli olan çocukların akran ilişkileri ve sınıfa uyum konusunda bireysel ilişki kurmaya yönelik ve sınıf ortamı genelinde sergiledikleri davranışlar okul öncesi öğretmenleri tarafından gözlemlenmiştir. Çocukların bireysel olarak akranları ile ilişki kurmadığını yani yalnız kalmayı tercih ettiğini belirten öğretmenler olmakla birlikte çocukların ilişki kurmak için akranları arasında seçim yaptığı veya akranları yerine bir yetişkin ile ilişki kurmayı tercih ettikleri öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Ayrıca bazı öğretmenler ise çocukların akranları ile kuvvetli bir iletişim içinde bulduklarına dair örnekler aktarmışlardır.

Ö48: “Bu özelliklere sahip olan çocuklar yetişkinle daha çok sohbet etmeyi seviyor. Beni tercih eden geçmiş yıllarda öğrencilerim vardı. Benimle daha çok sohbet ediyordu. Akranları onlara sıkıcı geliyordu.”

Ö49: “Seçici oluyorlar. Kendine uygun sohbet edebileceği arkadaş bulursa oluyor.”

Tablo 2'ye göre okul öncesi dönemde özel yetenek potansiyeli olan çocukların sınıf ortamındaki genel davranışları hakkında öğretmenler çocukların birbirlerini anlamadıkları için uyuşmazlık yaşadıklarını, arkadaşlarını küçük gördüklerini veya liderlik vasıflarından dolayı anlaşmazlıkları olduğunu belirtmişlerdir. Agresif tavırlar ve şiddet eğilimi de çocuklar arasında gözlemlenen davranışlar olarak dile getirilmiştir. Çocukların sınıf ortamına dair davranışlarında ise sınıfa çabucak uyum sağlayan çocuklar olmakla birlikte sınıf kurallarına uymakta zorluk çeken, ortamdaki sıkılan ve uzaklaşmak isteyen çocuklar olduğu belirtilmiştir. Öğretmenlerin ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Ö57: "...onu oyunlarına almak istemediler çünkü her şeyi biliyordu her şeyi önce yapıp lider oluyordu o liderliği de onlar kabullenemiyordu tabi diğer çocuklar..."

Ö40: "Yani arkadaşlarıyla da sıkıntılar yaşıyordu. Arkadaşları onun anlatmak istediklerini anlayamıyorlardı. O çocuklara uyum sağlayamıyordu. Diğer çocuklar olması gereken şeydeydi aslında ama o farklı davranıyordu. Onun için de aralarına girip paylaşamıyordu."

Ö24: "Çocuklara vurma isteği, agresif olma, bu tarz şeylerimiz vardı."

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocuklar ile Karşılaştıklarında Sınıflarında Yaptıkları Planlamalar

Araştırmanın üçüncü alt problemine yanıt aranan bu bölümde; "Okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile karşılaştıklarında sınıflarında ne tür planlamalar yapmaktadırlar?" sorusu sorulmaktadır. Öğretmenlerin sınıflarında özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için planlarında yaptıkları uyarlamalar incelenmiş ve bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocuklar İçin Uyarlama Yapma Durumu

Kategori	Alt kategori	Kod	Öğretmen kodları
Sınıf İçi Düzenleme Yapma	Çocuğun ilgilerine yönelik imkanlar sağlama	İlgisini çeken aktivitelere yönlendirme kodlama çalışması, yapbozlar, bulmacalar, labirent, sudoku, küçük legolar, uzayla ilgili videolar Matematik ve fen doğa merkezi	Ö12, Ö32, Ö33, Ö35, Ö36, Ö40, Ö42, Ö65, Ö69, Ö70 Ö31, Ö33, Ö39, Ö68 Ö33 Ö2
		Okuma yazma etkinlikleri Müzik	
		Program dışı etkinlikler hazırlama	Ö5, Ö7, Ö48, Ö65
		Yaşının üzerinde etkinlikler Fazladan etkinlik verme Dil eğitimi verme Zorlayıcı etkinlikler verme	Ö11, Ö12, Ö14, Ö57 Ö4, Ö23, Ö28 Ö48 Ö13, Ö16, Ö25, Ö37, Ö60

Zengin materyaller sunma	İstediği malzemeye ulaşma imkânı	Ö6, Ö50
	İlgi duyduğu oyuncak ve materyallere eklemeler yapma	Ö9, Ö17
	Farklı malzemeler getirme Bilimle ilgili dergiler	Ö33, Ö39, Ö43 Ö58, Ö69
Okulun imkanlarını kullanma	Müzik öğretmeni ile eğitim	Ö26
	Robotik kodlama öğretmeni	Ö61
	Astronomi öğretmeni	Ö61
Bire bir ilgilenme	Birebir etkinlik çalışmaları	Ö7, Ö49, Ö53
	Serbest zamanda satranç oyunu, sudoku	Ö19
	Merak ettiği, yönelttiği soruları beraber araştırma	Ö8
	Toplu yapılan etkinliklerde ona farklı rol verme	Ö21
Görev ve sorumluluk verme	Araştırma görevi verme ve arkadaşlarına anlattırma	Ö8
	Yapamayan arkadaşlarına yardım etme	Ö16
	Etkinlik hazırlıklarında öğretmene yardımcı olma	Ö28, Ö30, Ö63
Sınıf İçi Düzenleme Yapmama	Öğretmenin tercihi	Etkinliklerde zaten farklı şeyler yapıyor olma Tanılı bir çocuk olmaması nedeniyle yapmama Değişiklik yapmayı gerektirecek ortam yoktu Ö10 Ö20 Ö29 Ö34, Ö71
	Aile tercihi	Ne yapacağını bilememe Ailenin akaşına bırakmak istemesi Ailenin durumun normalleşmesini istemesi Ö45 Ö72
	İmkanların olmaması	Köyde imkan olmaması Kalabalık sınıflar olduğu için fazla etkinlik yapılamaması Ö18, Ö44 Ö41
	Sınıf dışı yönlendirmeler	Okul dışındaki etkinliklere yönlendirme Evde aileleri yönlendirme Ö15 Ö28, Ö62

Tablo 3'te okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için uyarılama yapma durumlarına ait bulgular sınıf içi düzenleme yapma ve sınıf içi düzenleme yapmama olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Okul öncesi öğretmenleri sınıf içinde düzenleme yaparken çocukların ilgilerini kendilerine rehber edinmiş, etkinlikleri farklılaştırmış, zengin

materyaller kullanmış, çocuklar ile birebir ilgilenmişlerdir. Bazı öğretmenler ise özel yetenek potansiyeli olan çocuklara sınıf içerisinde görev ve sorumluluklar vermişlerdir.

Ö14: “Evet diğer çocuklara daha basite indirgenmiş okuma yazma etkinlikleri verirken ona bir ileri seviyeler veriyorum.”

Ö17: “Onun ilgi duyduğu oyuncak ve materyallere ekstra eklemeler yaptım.”

Tablo 3’e göre okul öncesi öğretmenlerinin bir kısmı ise özel yetenek potansiyeli olan çocuklara yönelik sınıf içi düzenleme yapmamış ve gerekçe olarak kendilerinin veya ebeveynlerin ek bir düzenleme yapmayı tercih etmediklerini, ellerinde yeterli imkanların olmamasını veya sınıf dışı yönlendirmeler yaptıkları için sınıfta değişiklik yapmadıklarını belirtmişlerdir. Bir öğretmenin sınıf içi düzenleme yapmamaya ilişkin ifadesi aşağıda verilmiştir:

Ö34: “Yapmadım çünkü aslında ne yapacağımı da bilmiyordum belki de ondan dolayı yapmadım. Sınıftaki öğrencilerime ancak yetiyordum zaten sınıf sayımda kalabalıktı. Yani onun için ekstra bir şey gerçekten yapmadım.”

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocukların Eğitim Süreçlerine Dair İhtiyaçları

Bu bölümde araştırmanın “Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair ihtiyaçları nelerdir?” sorusuna yanıt aranmış ve bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenek Potansiyeli Olan Çocukların Eğitimlerine İlişkin Destek İhtiyaçları

Kategori	Alt kategori	Kod	Öğretmen kodları
Destek Eğitim İhtiyacı	Tanıma/tanıılama	Çocukta ilk belirtileri-yeteneği keşfetmek Okul öncesi öğretmenin uygulayabileceği testler	Ö8, Ö12, Ö26, Ö27, Ö29, Ö31, Ö33, Ö51 Ö17
	Eğitim süreci	Süreci yönetme, etkinlikleri çocuklara göre planlama Çocukla iletişim kurma Materyal hazırlama-öğretim teknolojilerini geliştirme Çocukların psikolojisi Çocukların sosyal duygusal alanları Yönlendirilebilecek kurumlar	Ö3, Ö5, Ö10, Ö13, Ö14, Ö15, Ö19, Ö22, Ö23, Ö25, Ö27, Ö28, Ö30, Ö33, Ö34, Ö37, Ö43, Ö50, Ö51, Ö53, Ö58, Ö60, Ö64, Ö65, Ö69, Ö70, Ö72 Ö32 Ö22 Ö16 Ö32, Ö74 Ö60
Ortam Düzenlemesi	Sınıf Ortamı	Çocuklara hitap edecek materyal olmalı Sınıf mevcutlarının azaltılması	Ö4 Ö46
	Okul Ortamı	Zengin bir uyarıcı ortam.	Ö4, Ö26, Ö41

	Kurum İçi	Okul rehberlik servisi	Ö1, Ö4, Ö7, Ö21, Ö38
		Özel eğitim öğretmeni	Ö22
Uzman Yardımları	Kurum Dışı	Velisi ve okul idaresi ile iş birliği	Ö43
		Psikolog yardımı	Ö39
		İlgili kurum / uzman kişi tanısı ve eğitim desteği	Ö7, Ö8, Ö12, Ö21, Ö43, Ö47
		Yardımcı abla veya yardımcı öğretmen desteği	Ö61
		Yurt dışında özel yetenekli çocuklar ile ilgili alınan ders/kurslar	Ö63

Tablo 4'e göre okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitimlerine ilişkin destek ihtiyaçlarına bakıldığında okul öncesi öğretmenleri özel yetenekli çocuklar hakkında bir eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler eğitim ortamlarının düzenlenmesi gerektiğini ve uzman kişilerden yardım beklediklerini dile getirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocukların yeteneklerini tanıma ve onların eğitim süreçlerini planlama konusunda eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

Ö29: *“Tanıma konusunda tam olarak hangi belirtileri gösteriyorlar bu konuda biraz daha aydınlatılırsak belki daha iyi olabilir yani o saptama konusunda biraz daha şey olabiliriz daha yetkin olabiliriz.”*

Tablo 4'e bakıldığında okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair ortamın düzenlenmesi gerektiğini dile getirmişlerdir. Sınıf ortamında çocuklar için materyal hazırlanması, okul ortamında ise laboratuvar, spor salonu, atölyeler gibi zengin uyarıcı ortam olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ö41: *“Yani şöyle ben ne kadar baş edebilirim ortam yetersiz koşullar elverişli değil bu tip çocuklar için. İlgileniyoruz biraz da aileyi bilinçlendiriyoruz ama bence sınıf ortamının bile onların düzeyine uygun olması gerekiyor.”*

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitimine ilişkin destek bekledikleri son kategori uzman yardımı olarak belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklar konusunda kurum içi paydaşların ve kurum dışında alan uzmanlarının desteklerine ihtiyaç duymaktadırlar.

Ö4: *“Şöyle mesela okulda rehberlik öğretmeni olmalı. Sayısı varya belli bir öğrenciye rehberlik öğretmeni atanıyor. Çocuğu tanımak ve doğru yönlendirmek amacıyla bence bir rehberlik öğretmenini ihtiyacımız var her okulda. Yani belli bir sınır mevcut sayısı olmamalı bence. Mesela şu an okulumuzda bir rehberlik öğretmenimiz yok sayımız artınca olacak ve iki üç yıldır yok öğretmenimiz ben onun eksikliğini yaşıyorum.”*

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda ayırt edici olarak fark ettikleri özellikler nelerdir?” sorusu için araştırmanın bulgularına bakıldığında çocukların bilişsel, sosyal duygusal, dil gelişim alanları ve güzel sanatlara yönelik yetenek alanlarında ayırt edici özelliklere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Özel yetenek potansiyeli olan çocuklarla çalışan öğretmenlerden elde edilen bulgulara göre bilişsel gelişim alanı kategorisinde okul öncesi öğretmenleri çocuklarda okuma yazma

davranışını gözlemlemişlerdir. Öğretmenlerin ifadelerine bakıldığında çocukların üç yaş civarında kendi çabaları ile okumayı öğrenebildikleri görülmüştür. Sınıf içerisinde hikayeleri kendileri okuyabilecek kadar ileri okuma becerisine sahip çocuklar gözlemlemişlerdir. Çocuklarda okumaya ilişkin bir merakın olması ve okula başlamadan önce okumaya başlanması özel yetenekliliğin ilk belirtileri arasında görülmektedir (Dağlıoğlu, 2018). Bildiren (2018) özel yetenekli çocuklar ile ilgili özellikler de ilkokula başlamadan önce okuma yazmayı kendi kendine öğrenmeyi özel akademik yetenek başlığı altında özel yetenek için bir belirti olarak kullanmıştır.

Özel yetenek potansiyeli olan çocuklar özellikle ilgilerini çeken konularda araştırmaya ve keşfetmeye meyillidirler. Bu araştırmada da çocukların öğretmenlerinin sınıfta yüzeysel işledikleri konuların ayrıntılarını araştırmaları, ilgi duydukları konuları derinlemesine öğrenme çabaları bu durumun örneğidir. Özel yetenekli çocuklar, sürekli ve yoğun zihinsel uyarılmalara, gündemlerindeki konuları derinlemesine araştırmaya, sonu gelmeyen inceleme ve sorgulamaya gereksinim duyarlar (Koshy, 2002, akt. Dağlıoğlu, 2010). Özel yetenek potansiyeli olan çocukların araştırmaya ve sorgulamaya yönelimleri farklı ilgi alanlarına sahip olmalarından olabilir. Bu araştırmanın bulgularında da özel yetenek potansiyeli olan çocukların özel ilgi alanlarına sahip oldukları okul öncesi öğretmenleri tarafından belirtilmiştir. Legolar, yapbozlar, satranç, bilgisayar, teknoloji, asansörler, uçaklar, uzay bilimi, kodlama gibi konular öğretmenlerin verdikleri bazı örneklerdir. Yapılan çalışmalara bakıldığında özel yetenek potansiyeli olan çocukların benzer alanlara ilgi duydukları görülmektedir. Aşık (2020) çalışmasında benzer bir durum ortaya koymuştur. Okul öncesi öğretmenlerinin, erken çocukluk dönemindeki özel yetenek potansiyeli olan çocukların yetenek alanları için yaptıkları arasında yap-boz, eşleştirme, kodlama, örüntü, sudoku gibi materyaller sundukları görülmüştür. Bu durum özel yetenek potansiyeli olan çocukların benzer olsun ya da olmasın kendilerine özel ilgi alanları olduğunu ortaya koymaktadır.

Matematik alanına bakıldığında çocuklarda zihinden dört işlem yapabilme özelliği öğretmenler tarafından en çok gözlemlenen matematik alanı yeteneğidir. Bunun yanı sıra basamak sayısı yüksek sayıları okuyabilme, sıralama yeteneği, kuvvetli sayısal hafıza gözlenen özelliklerdendir. Okul öncesi dönem çocuklarında bilişsel gelişim özellikleri incelendiğinde çocuklardan beklenen matematik alanı adımları; sıra bildiren sayıları söyleme, 10'a kadar olan sayılar içinde bir önceki ve sonraki sayıları söyleme, nesnelere kullanarak basit toplama ve çıkarma işlemleri yapma gibi örneklendirilebilir (MEB, 2013). Miller (1990) özel yetenekli çocukların matematik alanı yeteneklerinde kalıplaşmış yöntemler yerine esnek ve yaratıcı yollarla matematik sorularını düşünme ve üzerinde çalışma yeteneğini belirtmiştir.

Özel yetenek potansiyeli olan çocukların etkinliklere katılma süreçlerinde ilgilerini çeken etkinliklere katılım gösterdikleri ve daha çok ayrıntılı, zorlayıcı, yaşının üzerinde etkinlikler tercih ettikleri görülmektedir. Coates ve arkadaşları (2008) çalışmalarında anaokulu düzeyindeki çocuklar için zengin öğrenme ortamları sağlayarak özel yetenekli çocukların belirlenmesi ve desteklenmesini amaçlamışlardır. Çalışma kapsamındaki uygulayıcılar çocukların ihtiyaçlarını gözleterek bilişsel açıdan onları zorlayan etkinlikler sunmaya çalışmışlardır. Çalışma sonucunda çocuklara fırsat sunulduğunda "Öğrenme Yolculukları" olarak adlandırdıkları süreçte özel yetenekli çocukların standart program deneyimlerinin üzerine çıktıkları, daha fazla bilgiyi özümsemek yerine yeni bilgiler üreten kişi konumuna geçtiklerini ortaya koymuşlardır.

Öğretmenler tarafından en çok gözlenen durumlar özel yetenek potansiyeli olan çocukların etkinlikleri çabuk bitirmeleri ve buna bağlı olarak sıkılma, sabırsızlık, aşırı hareketlilik davranışlarında bulunmalarıdır. Okul öncesi öğretmenlerinin gözlemlerine göre çocuklar

etkinlikleri basit bulmakta ve etkinliğin içeriğini zaten bilmekte olduklarını düşündüklerinden etkinliği tamamlamak onları tatmin etmemektedir. Bu durumdan dolayı etkinliklere katılmamayı tercih ettikleri de görülmektedir. Özel yetenekli çocukların yaş düzeylerine göre hazırlanmış olan etkinlikten sıkılması ve etkinlikleri yarım bırakmaları özel yetenekli çocukların özellikleri listesinin maddeleri arasında bulunmaktadır (Kingore 2001 akt. Moore, 2005).

Araştırma kapsamında özel yetenek potansiyeli olan çocukların liderlik özelliği gösterdiği dile getirilmiştir. Liderlik özel yetenekli kişiler için en belirgin özelliklerden biri olarak görülmektedir (Gündüzalp ve Şener, 2019). Marland Raporu'na (1972) bakıldığında da üstün yetenek kavramının tanımında liderlik kavramının kullanıldığı görülmektedir. Özel yetenekliler için kullanılan tanımlara bakıldığında Amerikan Ulusal Üstün Yetenekli Çocuklar Birliği (NAGC) (2011) tarafından yapılan tanımda da liderlik özelliğinin yer aldığı ve en son MEB (2019) tarafından yapılan özel yetenekli birey tanımında “liderliğe ilişkin kapasitede önde olan” ifadesinin kullanıldığı görülmektedir. Özel yetenekli çocuklar grup oluşturmaktan hoşnut olurlar ve bu grubun sıradan bir üyesi olmayı tercih etmemektedirler (Bildiren ve Öznacar, 2016).

Özel yetenek potansiyeli olan çocuklara ait gözlemlerde öğretmenler çocuklarda bazı hassasiyetler gözlemlemişlerdir. Bu hassasiyetler, acıya karşı hassasiyet, oyun hamuruna dokunamama, kokuları sevmeme ve yemek seçme olarak dile getirilmiştir. Araştırma bulgularına göre özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda bu hassasiyet durumunun çocukların algılarının açık olmasından dolayıyla olayları ve nesnelere çok yönlü algılamalarından kaynaklanıyor olabilir. Özel yetenekli çocuklarda bulunan farkındalık ve gözlem yetileri yüksek seviyelerde olduğundan dış etmenlere karşı aşırı duyarlılık gösterdikleri bilinmektedir. Bu duyarlılık duyumsamada kendini göstermektedir. Beş duyu organı daha hassas olan çocuklar müzik, renkler, kokular ve tatlara karşı daha duyarlı davranarak yemek seçmekte veya dokunsal duyarlılıktan dolayı giysi seçme davranışlarında bulunabilmektedirler (MEB, 2017). Dabrowski (1966) duyuşal aşırı duyarlılık kavramını “Güzelliğe karşı aşırı ilgi, koklama, tatma ve dokunma duyularındaki hassasiyeti içeren anlaşılması ve ölçülmesi zor bir yetenek.” olarak tanımlanmaktadır. Özel yetenek potansiyeli olan çocuklar günlük hayattaki ayrıntıların daha çok farkına varmakta ve deneyimlerini daha yoğun yaşamaktadırlar. Bu yoğun deneyimlerin ise akranlarının dikkatini çekmeyen koku, tat veya dokunma duyusundaki hassasiyetlerini tetiklediği düşünülebilir (akt. Pilavcı, 2021). Tanıma göre anlaşılması zor bir yetenek olmasına karşın bu araştırma kapsamındaki öğretmenler hemen her duyuşal alan için birer örnek gözlemlediklerini belirtmişlerdir.

Özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda erken konuşma, geniş kelime dağarcığı ile dili etkin kullanabilme, karmaşık cümle yapıları kurma ve kendini iyi ifade edebilme özellikleri bulunmaktadır (Çağlar, 2004; Silverman, 1981; Smunty vd., 2000). Bu çalışmada da özel yetenekli olan çocuklarda en belirgin özelliklerden biri olan dili kullanma kabiliyeti okul öncesi öğretmenleri tarafından özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda gözlenen özelliklerdendir. Özel yetenek potansiyeline sahip olan çocuklar kuvvetli hafızaya, merak ve ilgiye sahip olduklarından dolayı geniş kelime dağarcığına sahip olmaları olağandır. Özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda bilmedikleri konulara karşı duydukları merak yeni kavramları öğrenme çabalarını tetikleyebilir. Aynı zamanda çocukların farklı bakış açılarına sahip olmalarının olayları ve durumları sahip oldukları geniş kelime dağarcığı ile ifade edebilmelerine yardımcı olduğu düşünülebilir.

Özel yetenekli çocuklar sürekli düzenli ve titiz olmayabilirler. Kendilerine ait bazı ortamların dağınık veya karışık olması olağan bir durum olabilir. Çalışmalarının veya kağıtlarının temiz ve düzenli olması onlar için yüksek bir önem taşıyabilir (Özby, 2013). Bu araştırmanın

bulguları ve ilgili çalışmaya bakıldığında özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda birbirinin zıttı özellikler bulunabildiği görülmektedir. Özellikle kişilik özellikleri gibi bireysel farklılıkların olağan olduğu özellikler gözlemlenirken okul öncesi öğretmenlerinin çocukların özel yetenek potansiyellerine dair gözlemlerini daha dikkatli yapmaları gerektiği düşünülmektedir. Diğer bir özel durum ise az uyumadır. Özel yetenekli çocuklar uykuya dalmakta problem yaşamakta veya uykuya daha az ihtiyaç duymaktadırlar. Bu durum fiziksel enerji harcadıkları kadar zihinlerindeki aşırı yüklenmeden dolayı ortaya çıkmaktadır. Beyin sürekli aktif olduğu için çocuklar uykuya dalma aşamasında bazı aksamalar yaşamakta veya gece saatlerinde zihinlerinde pek çok düşünce ile uykularından uyanmaktadırlar. Zihinsel olarak hem dinlenmek hem rahatlamak onlar için oldukça zorlayıcı olmaktadır (Ataman, 2004). Araştırma kapsamında az rastlanan bir özellik olmasına karşın özel yetenekli bireylerin uyku durumları ile ilgili özelliklerin ortak olduğu literatürde görülmektedir (MEB, 2017; MEGEP, 2009; MEB, 2017).

Araştırmanın ikinci alt problemi okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan veya özel yetenekli çocukların sınıf ortamındaki davranışlarına yönelik gözlemlerinin neler olduğudur. Bu kapsamda araştırma bulgularına bakıldığında sınıf içerisinde tek başına olma, akran seçme ve akranlarla uyumsuzluklar, yetişkinlere ihtiyaç duyma, kuvvetli iletişim, şiddet eğiliminde olma ve sınıf ortamına bağlı davranışlar gözlemledikleri soncuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin bir bölümü özel yetenek potansiyeli olan çocukların tek başlarına olmayı tercih ettiklerini, arkadaşlık kurma konusunda akranları arasında seçici davrandıklarını ve hatta yetişkin arayışı içinde olduklarını, akranları tarafından anlaşılma ve akranlarını kendinden küçük görmeye bağlı uyumsuzluklar gözlemişlerdir. Özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda farklı ilgi alanlarına sahip olma durumu akranları ile iletişime geçmek için ortak bir noktada buluşamamalarına neden olabilmektedir. Ayrıca yaşlarının üzerinde sorular sorma, kendi yaş düzeylerinin üzerindeki merak duygusu özel yetenekli çocukların yetişkinlere yönelmesini açıklayabilmektedir. Öğretmenlerin dile getirdikleri akranlar ile iletişim sorunlarının aşılması gerekmektedir. Çocukların diğerlerinin duygu ve düşüncelerine saygı gösteren, grup çalışmalarına sorunsuz katılabilen, akranları ile pozitif ilişkiler kurabilen bireyler olarak yetişmeleri için özel yetenekli çocukların duygusal ve sosyal yönden desteklenmeleri gerektiği görülmektedir (Davaslıgil ve Leana, 2004).

Araştırmanın üçüncü alt problemi ise “Okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile karşılaştıklarında sınıflarında ne tür planlamalar yapmaktadırlar?” sorusudur. Bu kapsamda araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çocuklara yönelik imkanları kendi başlarına sağlamaya çalıştıkları, planlarda var olan etkinlikler üzerinden farklılaştırmaya gittikleri, şartlar uygun olduğunda okulun imkanlarını kullandıkları, çocuklarla özel olarak ilgilendikleri veya çocuklara özel görevler verdikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte öğretmen veya aile tercihi ile farklılıklar yapmayan öğretmenler de bulunmaktadır. Az sayıda da olsa imkân bulamayan öğretmenler olduğu görülmüş ve öğretmenlerin çocukları okul dışı etkinliklere yönettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Okul Öncesi Eğitim Programına bakıldığında “Sınıfta raporu olan özel gereksinimli çocuk olduğunda öğretmenlerin hazırladıkları etkinliklerde özel gereksinimli çocuk için uyarılama yapmaları beklenmektedir.” ibaresi bulunmaktadır (MEB, 2013). Ülkemizde özel eğitim kapsamı içinde yer alan özel yetenekli çocukların da raporları dahilinde destek eğitim aldıkları görülmektedir. Nitekim okul öncesi dönemde tanı alamayan ve özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için uyarılama yapma durumu okul öncesi öğretmenlerinin gözlemleri ve imkanları ile sınırlı kalmaktadır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların ilgilerine yönelik imkanlar sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Yine çocukların ilgilerini çekebilmek adına sınıfta materyal zenginliğine dikkat etmektedirler. Öğretmenler planlarındaki etkinlikleri farklılaştırarak çocukların yaş seviyelerinin üzerinde daha zorlayıcı etkinlikler vermeyi tercih etmişlerdir. Yoleri ve arkadaşları (2018)'nin çalışmasında da okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için sınıf ortamlarını düzenlemekte ve eğitim içeriklerini planlarken özel yetenekli çocukların kişisel ilgi alanlarını ve yeteneklerini göz önünde bulundurdıklarını belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara ağırlıklı olarak bilişsel yetenek alanı ile ilgili çalışmalar sunmalarının özel yetenek potansiyeli olan çocukların diğer yetenek alanlarında körelme veya bu yeteneklerinin hiç keşfedilememesi gibi olumsuz sonuçlara yol açacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın dördüncü ve son alt problemi olan “Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerine dair ihtiyaçları nelerdir?” sorusu ile öğretmenlerin çocukları tanıma ve tanılama konularında, eğitim süreçlerini planlamada, sınıf ve okul ortamında fiziksel düzenlemeler yapılmasında kurum içi / kurum dışında özel yetenek potansiyel olan çocuklar ile ilişkili kişilerden destek ihtiyaçları olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma kapsamında bazı okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda gelişim özelliklerini gözlemlenerek kalmaktadırlar. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların yetenek alanlarına ilişkin çeşitli özelliklerini sınıf ortamında desteklemek konusunda uygulamada desteğe ihtiyaçları olduğu düşünülmektedir. Amerika’da yapılmış olan bir çalışmada da okul öncesi dönem için özel yetenekliler eğitimi hizmetlerinin uygulanmasını engelleyen faktörler ve özel yetenekli çocuklara yönelik eğitim hizmetlerinin potansiyel faydalarına değinilmiştir. Çalışmanın katılımcıları olan okul öncesi öğretmenleri özel yetenekli çocukların eğitimi hakkında bilgi eksiklikleri olduğunu belirtmişlerdir. Birçok katılımcının özel yeteneklilerin eğitimi konusunda daha duyarlı oldukları ve eğitim hizmetlerine karşı istekli oldukları görülmüştür (Kettler ve ark., 2017). Bu araştırmanın bulguları ile paralellik gösteren çalışmadan da yola çıkılarak okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitim süreçleri hakkında bilgilendirilmeye yönlendirilmeye ihtiyaçları açıkça görülmektedir.

Öğretmenler özel yetenek potansiyeli olan çocuklar tanılsa bile tanılama sonrası özel yetenek potansiyeli olan çocuklara eğitim programı hazırlama konusunda bilgi eksikleri olduğunu dile getirmişlerdir. Araştırma bulgularında ne yapacaklarını bilemeyen veya çocukları sınıf dışı etkinliklere yönlendiren öğretmenler olduğu görülmektedir. Kurum içi ve kurum dışı uzman yardımına ihtiyaç duyan öğretmenlerin nasıl davranacağını bilememe veya yanlış yapma düşüncesi ile müdahale edememe durumlarının öğretmenlerin uygulama aşamasında bilgi eksiklikleri nedeni ile yaşanabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin kendilerini yeterli bulmadıklarını destekleyen çalışmalar olduğu görülmektedir. Gökdere ve Ayvacı (2004) çalışmalarına dahil olan öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun özel yetenekli çocuklar hakkında yeterli bilgilerinin olmadığını ortaya koymuşlardır. Gülkaya (2016) ise özel yetenekli çocukların tanınması ve özellikleri yönünde özel yetenekli olduklarına karar verilmesi noktasında okul öncesi öğretmenlerinin sınırlı bilgileri olduğunu dile getirmişlerdir. Yoleri ve arkadaşları (2018), okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklar hakkında ayrıntılı bilgilerinin olmadığını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmanın sonuçları ve ilgili araştırmalar incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocukların eğitim süreçlerini planlamak ve yürütmek konusunda hem teoride hem uygulamada kendilerini yetersiz hissettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenleri kurum içinde okul rehberlik servisi, özel eğitim öğretmeni veya özel yetenek potansiyeli olan çocuğun velisi ve okul idaresi ile üçlü bir iş

birliği içinde olmak istediklerini belirtmişlerdir. Kanak ve arkadaşları (2018) çalışmalarının alt amacı olarak okul öncesinde rehberliğin yeri ve önemine değinmişlerdir. Çalışma sonucuna rehberlik servisinin öğretmenlere çocukların sağlıklı gelişim takibi, kapasite ve yeteneklerini ortaya çıkarma ve okul ortamına uyum sağlama konularında yardımcı olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır. Özel yetenek potansiyeli olan çocuklara odaklanan bu çalışmada da çocukların kapasite ve yeteneklerini gözlemlene, okul ortamında eğitim sürecine uyumları konularında okul öncesi öğretmenlerinin destek ihtiyacı yapılan çalışmalarla tutarlı bir ihtiyaç olarak görülmektedir.

Sonuç olarak özel yetenek potansiyeli olan çocukların eğitim süreçlerinin değerlendirilmesi ve eğitim ortamlarındaki mevcut durumlarının ortaya konulması amaçlanan bu çalışmaya bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklarda gözlemledikleri özellikleri ile alan yazın arasında tutarlılık görülmüştür. Bu çalışmaya göre özel yetenek potansiyeli olan çocukların etkinliklere katılımlarında ise bazı etkinlikleri daha çok tercih ettikleri hatta bazılarının etkinlikler dışında özel ilgi alanlarına yöneldiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların bu yönelimlerine dayanarak okul öncesi öğretmenlerinin de eğitim planlarını özel yetenek potansiyeli olan çocukların yönelimlerine göre uyarlamaya çalıştıkları tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukların akran ilişkilerine dair gözlemlerinde ise özel yetenek potansiyeli olan çocukların bireysel ilişkilerde zıtlıklar yaşadıkları, akran seçiminde buldukları veya yetişkinler ile iletişime geçmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Diğer yandan akranları ile kuvvetli iletişim kurabilen özel yetenek potansiyeli olan çocuklar da bulunmaktadır. Bununla birlikte özel yetenek potansiyeli olan çocukların sınıf ortamında uyum sağlayamama, liderlik, şiddet eğilimi ve sınıf ortamında bulunmaktan kaynaklı bazı sıkıntılar yaşayabilecekleri tespit edilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için uyarılama yapma durumları ile ilgili imkanlar dahilinde çaba gösterdikleri, çocukların ilgi alanlarına eğildikleri, etkinlik farklılaştırma yoluna gittikleri, çocuklar ile bire bir ilgilendikleri, çocukların yetenekleri doğrultusundaki materyallerden ve kurum bünyesindeki imkanlardan yararlanmaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Bazı okul öncesi öğretmenlerinin ise özel yetenek potansiyeli olan çocuklar için düzenleme yapma konusunda hem bilgi sahibi olmadıkları hem de var olan bilgilerini uygulamaya geçirme konusunda yetersiz kaldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Alanyazına bakıldığında ise özel yetenek potansiyeli olan çocuklar ile çalışan öğretmenlerin teorik bilgi eksiklikleri olduğu çalışmalarda belirtilmiştir. Alanyazın çalışmaları teorik bilgi yetersizliği giderilse bile öğretmenlerin çocuklar ile yapacakları uygulamalar konusunda desteğe ihtiyaçları olduğunu ortaya koymuştur. Bu araştırma kapsamında da öğretmenler hem teorik hem uygulamaya geçme konusunda kendilerini yeterli görmediklerini belirtmişlerdir. Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklara yeterli olabilmesi ve eğitim süreçlerine destek olabilmeleri adına okul öncesi öğretmenlerinin ihtiyaçları incelendiğinde, öğretmenlerin özel yetenek potansiyeli olan çocukları tanıma, çocuklara eğitim sürecinde etkinlikler planlama, sınıf ve okul ortamlarında düzenleme ve hem kurum içi hem de kurum dışı uzmanlardan konu hakkında destek eğitim alma ihtiyaçları olduğu görülmüştür.

Öneriler

Araştırmanın ilk alt amacında elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenleri özel yetenek potansiyeli olan çocukların akranlarından farklı gelişim özellikleri gösterebildiklerini belirtmişlerdir. Araştırmanın ikinci alt problemi olan özel yetenek potansiyeli olan çocukların sınıf ortamı davranışlarına ait bulgulara göre ise okul öncesi öğretmenleri çocukların akran ilişkilerinde

bireysel ilişki kurma davranışlarını ve sınıf ortamında genel davranışlarını gözlemlemişlerdir. Bu doğrultuda çocukların gelişimsel durumlarını ve sosyal ihtiyaçlarını fark edebilen okul öncesi öğretmenlerinin eğitim ortamını ve etkinlik planlarını zenginleştirerek özel yetenek potansiyeli olan çocukları desteklemeleri gerekmektedir. Zenginleştirme çalışmalarında çocukların ilgileri doğrultusunda sınıfta farklı öğrenme merkezleri oluşturulması, merkezlerin zenginleştirilmesi, uzun soluklu proje çalışmaları, kodlamaya yönelik etkinlikler planlaması önerilebilir. Bunların yanı sıra müzik, resim ve spor gibi alanlarda yetenekli çocuklara yönelik etkinlikler detaylandırılabilir. Sosyal ve duygusal anlamda akranları ile uyum problemi yaşayan çocukların akranları ile olumlu etkileşimlerini arttıracak küçük grup etkinlikleri planlanabilir. Öğretmenlerin zenginleştirilmiş etkinlik planları hazırlama ve uygulama aşamalarında yardım almaları açısından MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından ilkokullar için hazırlanmış olan “Özel Yetenekli Öğrenciler İçin Zenginleştirilmiş Etkinlik Örnekleri” kitabının okul öncesi eğitim kademesine yönelik kitabı da hazırlanabilir. Araştırmanın üçüncü alt probleminden elde edilen bulgulara göre sınıflarda uygulanan planlamalar okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocuklara yönelik teorik bilgi birikimlerinin veya bu bilgileri sınıf ortamında uygulamaya yönelik deneyimlerinin kısıtlı olduğu sonucunu göstermektedir. Okul öncesi öğretmenlerinin mevcut durumlarını iletme adına öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimler planlanabilir. Yine bu kapsamda okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenek potansiyeli olan çocukları fark etmeleri eğitim sürecini daha verimli hale getireceğinden öğretmenler ile özel yetenek alanında uzman kişiler arasında iş birliği sağlanabilir. Çocukların özel eğitim ihtiyaçları ve sosyal duygusal gelişimlerdeki özellikleri dikkate alındığında okul öncesi öğretmenlerinin özel eğitim ve rehberlik öğretmenleri ile iş birliği içinde çalışmaları için okullara alan uzmanları yönlendirilebilir. Her okulda bir uzmanın görevlendirilmesi ile hem çocukların takibi hem de uzman-öğretmen iş birliği sağlanarak sınıf içi/sınıf dışı planlamaların özel yetenek potansiyeli olan çocukların ihtiyaçları doğrultusunda yapılmasında büyük katkılar sağlayabilir.

Bu araştırmada veri toplama yöntemi olarak yalnızca görüşme yöntemi kullanılmış ve veriler okul öncesi öğretmenlerinin anlatımları ile sınırlı tutulmuştur. Daha sonra yapılacak olan çalışmalarda okul öncesi öğretmenleri ile sınıflarındaki özel yetenek potansiyeli olan çocuklar gözlemlenerek mevcut durum detaylarıyla ortaya konulabilir. İleride yapılacak olan araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerinin ihtiyaçları olan hizmet içi eğitim veya uzman destekleri sağlandıktan sonra tekrar veri toplanarak öğretmenlerin mevcut durumlarında olan değişiklikler izlenebilir. Son olarak bu araştırmada mevcut durum yalnızca okul öncesi öğretmenlerinin gözlem ve deneyimleri ile ortaya konmuştur. İleride yapılacak olan çalışmalarda özel yetenek potansiyeli olan çocukların ve ebeveynlerinin de sınıf ortamındaki deneyimleri ve görüşleri alınarak çalışma genişletilebilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Çukurova Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu 16/02/21 tarihli 33028 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur. Bu çalışma Çukurova Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenmiştir. Proje No: SYL-2021-13647

Yazar Katkısı: Yazarlar makaleye eşit katkı sağlamış olduklarını beyan ederler.

Kaynakça

- Akar, I. (2015). *Üstün yetenekli öğrencileri genel eğitim sınıfında destekleyecek sınıf öğretmenin sahip olması gereken yeterlikler*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Alemdar, M. (2009). *Erken çocuklar dönemindeki üstün yetenekli çocukların belirlenmesinde ebeveyn, öğretmen ve uzman görüşlerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Alma, S. (2015). *Üstün yetenekliliği derecelendirme ölçekleri-Okulöncesi/Anaokulu Formu (GRS-P)'nun Türkçeye uyarlanması*. Doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aşık, M. (2020). *Erken çocukluk döneminde özel yetenekli bireyleri tanıma ve eğitim ile ilgili ebeveyn ve okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlilik algılarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi] İnönü Üniversitesi.
- Ataman, A. (1982). Üstün zekâlı çocuklara ana-babaları ve öğretmenleri nasıl yardımcı olabilir. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 15(1), 335-344. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000832
- Ataman, A. (2004). Üstün yetenekli/zekalı çocuk ile yaşamak. Şirin M.R., Kulaksızoğlu A., Bilgili A.E. (Ed.), *Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Üstün Yetenekli Çocuklar Seçilmiş Makaleler Kitabı* içinde (ss. 417-438) Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ataman, A. (2018). Giriş. A. Ataman (Ed.), *Üstün zekalılar ve üstün yetenekliler konusunda bilinmesi gerekenler* içinde (ss. 1-33). Vize Yayıncılık.
- Avcı, A. (2005). *Anne babaların üstün yetenekli çocuklarını farkındalıklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Aydın, S., Şentürk, Ş. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin özel yetenekli çocuklara yönelik algıları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 413- 432
- Bapoğlu Dümenci, S. B., Gürsoy, F. & Aral, N. (2017). Türkiye’de okul öncesi dönemdeki üstün potansiyelli ve üstün zekâlı olan çocukların eğitimleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2469-2480.
- Bildiren, A. & Öznacar, M.D. (2016). *Üstün zekalı öğrencilerin eğitimi ve eğitsel bilim etkinlikleri*. Anı Yayıncılık.
- Bildiren, A. (2018). Developmental characteristics of gifted children aged 0–6 years: Prenatal observations. *Early Child Development and Care*, 188(8), 997-1011. <https://doi.org/10.1080/03004430.2017.1389919>
- Bildiren, A., Sağkal, A. S., Gür, G., & Özdemir, Y. (2020). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocukların tanınması ve eğitimlerine ilişkin algıları. *Özel Eğitim Dergisi*, 21(2), 351-356.
- Brody, L. E., & Mills, C. J. (1997). Gifted children with learning disabilities: A review of the issues. *Journal of learning disabilities*, 30(3), 282-296.
- Clark, B. (2001). Some principles of brain research for challenging gifted learners. *Gifted Education International*, 16(1), 4-10.

- Clifford-Poston, A. (2018). *A Playworker's Guide to Understanding Children's Behaviour: Working with the 8-12 Age Group*. Routledge.
- Coates, D., Thompson, W., & Shimmin, A. (2008). Using learning journeys to develop a challenging curriculum for gifted children in a nursery (Kindergarten) setting. *Gifted and Talented International, 23*(1), 97-104. <https://doi.org/10.1080/15332276.2008.11673516>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2008). Qualitative research. *Techniques and procedures for developing grounded theory, 3*.
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches (2nd ed.)*. SAGE Publications, Inc.
- Çağlar, D. (2004). Üstün zekâlı çocukların özellikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 5*(3), 95-110. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000389
- Dağhoğlu, H, E. (2018). Erken çocuklukta üstün zekâ/üstün yetenek. A. Ataman (Ed.), *Üstün zekâlılar ve üstün yetenekliler konusunda bilinmesi gerekenler* içinde (ss. 33-69). Vize Yayıncılık
- Dağhoğlu, H. E. (2010). Üstün yetenekli çocukların eğitiminde öğretmen yeterlikleri ve özellikleri. *Milli Eğitim Dergisi, 40*(186), 72-84. <https://dergipark.org.tr/en/pub/milliegitim/issue/36198/407059>
- Daştan, Ş. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin öz yeterlik düzeyleri ile üstün yeteneklilerin eğitimine yönelik tutumlarının karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Gazi üniversitesi, Ankara.
- Davaslıgil, Ü. (1990). Üstün çocuklar. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi, (13)*, Ekim/Kasım/Aralık. 17-22. [http://www.iku.edu.tr/Sayı_13_\(1990\):_Yaşadıkça_Eğitim_|_Yaşadıkça_Eğitim_\(iku.edu.tr\)](http://www.iku.edu.tr/Sayı_13_(1990):_Yaşadıkça_Eğitim_|_Yaşadıkça_Eğitim_(iku.edu.tr))
- Davaslıgil, Ü., & Leana, M. Z. (2004). Üstün zekâlıların eğitimi projesi. M.R. Şirin, A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili (Eds.). *I. Türkiye üstün yetenekli çocuklar kongresi, üstün yetenekli çocuklar bildiriler kitabı* içinde (ss. 85-100). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Gökdere, M., & Ayvaci, H. Ş. (2004). Sınıf öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar ve özellikleri ile ilgili bilgi seviyelerinin belirlenmesi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18*(2004), 17-26. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000181
- Gülkaya, Ş. (2016). *Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki algı görüş ve eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Yakın Doğu Üniversitesi.
- Gündüzalp, S., & Şener, G. (2019). Y kuşağı öğretmen adayları ve sosyal medya. *Turkish Studies-Information Technologies and Applied Sciences, 14*(2), 213-226. <http://dx.doi.org/10.29228/TurkishStudies.22356>
- Harrison, C. (2004). Giftedness in early childhood: The search for complexity and connection. *Roeper Review, 26*(2), 78-84. <https://doi.org/10.1080/02783190409554246>
- Kanak, M., Ersoy, M., & Yerliyurt, N.S. (2018). Okul öncesinde rehberlik hizmetlerinin gerekliliğinin rehber öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi. *EKEV Akademi Dergisi, (76)*, 187-208. <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosekev/issue/71466/1149877>
- Karadağ, F. (2015). *Okul öncesi dönemde potansiyel üstün zekâlı çocukların belirlenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ege Üniversitesi, İzmir.

- Kettler, T., Overross, M. E., & Bishop, J. C. (2017). Gifted education in preschool: Perceived barriers and benefits of program development. *Journal of Research in Childhood Education, 31*(3), 342-359. <https://doi.org/10.1080/02568543.2017.1319443>
- Marland, S. P. (1972). Education of the Gifted and Talented: Report to the Congress of the United States by the U.S. Commissioner of Education. Washington: U.S. Government Printing Office.
- MEB. (1991). *Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporu*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2013). *Özel Yetenekli Bireyler Strateji ve Uygulama Planı 2013-2017*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2017). *Beni Anlayın Özel Yetenekli Çocuğum Var*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2017). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Üstün Zekalılar ve Özel Yetenekliler*. Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEB. (2018). *Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği*. (Yayın no. 30471). Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEBB (2019). *Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi*. (Yayın no. 2747). Millî Eğitim Bakanlığı.
- MEGEP. (2009). *Üstün Zekâ ve Özel Yetenekli Çocuklar*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. Nobel yayıncılık. Ankara.
- Metin, N., & Dağlıoğlu, E. (2003). A Comparison of the Views Parents and Teachers Concerning the Performance of Some Certain Skill Areas of Gifted and Non-Gifted Children. In *OMEP World Council and Conference. Proceeding-I. İstanbul: Kelebek Matbaası* (pp. 352-370).
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed). Sage.
- Miller, R. C. (1990). Discovering Mathematical Talent. ERIC Digest
- Mindivanlı Akdoğan, E., Koçak, G., & Subaşı, M. (2017). Özel yetenekli çocukların belirlenmesinde okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi, 8*(16), 1-22. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eibd/issue/33396/371594>
- Moore, M. (2005). Meeting the educational needs of young gifted readers in the regular classroom. *Gifted Child Today, 28*(4), 40-65. <https://doi.org/10.1177/1076217505028004>
- National Association for Gifted Children. (2011). Frequently asked questions about the Common Core state standards and gifted education. Retrieved from <http://www.nagc.org/index2.aspx?id=8980>
- Öz, H. (2021). *Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki bilgi düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özbay, Y. (2013) *Üstün yetenekli çocuklar ve aileleri*. T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.
- Patton, M.Q. (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. Pegem Akademi yayıncılık. Ankara.

- Pilavcı, B. N. (2021). *4-5 yaş grubu özel yetenekli öğrencilerin tanınması üzerine bir model çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Rakap, A. P. (2021). Okul Öncesi Çağındaki Üstün Yetenekli Çocuklar: Neredeyiz? Nereye Gitmeliyiz?. *Turkish Journal of Special Education Research and Practice*, 3(1), 94-112.
- Renzulli, J. S. (2002). Emerging conceptions of giftedness: Building a bridge to the new century. *Exceptionality*, 10(2), 67-75.
- Richert, E. S. (1997). Excellence with equity in identification and programming. In N. Colangelo & G. Davis (Eds.), *Handbook of gifted education* (2nd ed.; pp. 75–88). Boston: Allyn and Bacon.
- Sak, U., Bal Sezerel, B., Ayas, B., Tokmak, F., Özdemir, N. N., Demirel Gürbüz, Ş., & Öpengin, E. (2016). Anadolu Sak zekâ ölçeği (ASİS) uygulayıcı kitabı. *Anadolu Üniversitesi ÜYEP Merkezi*.
- Saranlı, A. G. (2017). Okul öncesi dönemdeki erken müdahale uygulamalarına farklı bir bakış: Üstün yetenekli çocuklar için erken zenginleştirme. *Eğitim ve Bilim*, 42(190), 343-359. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2017.7062>
- Sarar, M. (2018). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Öz Yeterlik Düzeyleri ile Üstün Yeteneklilerin Eğitimine Yönelik Algı ve Bilgisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek lisans tezi. İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Selçuk Bozkurt, Ö. (2007). *Okul öncesi dönemde öğretmenleri tarafından yaşitlarına göre üstün ve özel yetenekli olarak aday gösterilen çocukların gelişim özelliklerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Seyhan, B. (2015). *Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklara yönelik algıları ile tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Silverman, L. K. (1981). *Early indications of superior ability as reported by 40 parents*. (Unpublished raw data). Denver, CO: Gifted Child Development Center.
- Silverman, L. K. (2003). Characteristics of Giftedness Scale: Research and review of the literature. *Available from the Gifted Development Center*, 1452(9).
- Sisk, D. A. (2012). A catalyst for charting a path to research validity in the field of gifted education. *Gifted and Talented International*, 27(1), 67-70.
- Smutny, J. F., Walker, S. Y., & Meckstroth, E. A. (2000). *Teaching young gifted children in the regular classroom*. ERIC Clearinghouse on Disabilities and Gifted Education.
- Sousa, D. A. (2010). Exploring the gifted brain. *Gifted*, (156), 23-26.
- Suveren, S. (2006). *Anasının devam eden çocuklar arasında üstün yetenekli olanların belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Tezcan, F. (2012). *Perceptions of early childhood teachers towards young gifted children and their Education*. Master's thesis, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Wagner, G. (2021). How group composition affects gifted students: Theory and evidence from school effectiveness studies. *Gifted and Talented International*, 37(1), 1-13.
- Yıldırım, Ali ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*.

- Yılmaz, E. (2018). Erken çocukluk döneminde üstün yetenekliler ile ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların incelenmesi. *Uluslararası erken çocukluk eğitimi çalışmaları dergisi*, 3(1), 1-16.
- Yin, R. (1984). *Case study research: desing and methods*. (3. Basım). California: Sage Publications.
- Yoleri, S., Tetik, G., & Çetken, H. Ş. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin üstün yetenekli çocuklar hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi (Uşak ili örneği). *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 38(1), 159-183. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gefad/issue/36713/329431>.

Extended Summary

Problem Statement

By conducting this research, it was aimed to gather empirical data on the educational processes and current situation of children with the potential for giftedness in the preschool period. This will enable an evaluation of the effectiveness of existing studies and interventions for these children in educational environments. Understanding the current educational situation of these children is crucial as it will help to develop more targeted and effective strategies to support their learning and development. By assessing the strengths and weaknesses of the existing educational programs, valuable insights can also be provided to educators and policymakers about how to improve the quality of education for children with the potential for giftedness in preschool settings. This research is significant as it will contribute to the existing literature on the educational experiences of children with the potential for giftedness in the preschool period. It will provide empirical evidence that can guide future research and intervention efforts in this area. Ultimately, it is our hope that the findings of this research will contribute to the development of more inclusive and effective educational practices for children with the potential for giftedness in preschool education.

Method

In this study, criterion sampling was used, which means that participants were selected based on specific criteria that were relevant to the research question. The purpose of purposive sampling, as described by Patton (2018), is to gather rich and informative data that can serve the purpose of the research. In this study, the participants were selected based on the criterion of having worked with children who have the potential for giftedness. Out of a total of 325 preschool teachers in 32 official independent preschools in five central districts of Antalya Province, 74 teachers met this criterion and were chosen as participants. To collect data for the study, a semi-structured Teacher Interview Form was created by the researcher. This form served as the primary tool for data collection. The use of a semi-structured interview allowed for both flexibility and consistency in the data collection process. It provided a framework for the interviews while also allowing the participants to freely express their thoughts and experiences. The researcher conducted the interviews personally, ensuring that the questions were asked in a consistent and unbiased manner.

Findings

The preschool teachers noticed that children with the potential for giftedness had extensive vocabulary, strong language skills, and used complex sentence structures. They also showed creativity in storytelling and had a good understanding of metaphors and similes. In social emotional development, it was observed that these children had advanced social skills and were able to form positive relationships with peers and adults. They demonstrated empathy, understanding, and respect for others' feelings and opinions. They had a keen eye for detail, displayed creativity and originality in their artwork, and were able to communicate their thoughts and feelings through different art forms such as drawing, painting, music, and dance. Children with the potential for giftedness may find it difficult to relate to their peers due to differences in interests and abilities. They may have more advanced or unique interests and may struggle to find common ground with their peers. This can lead to a preference for spending time alone or with adults who can better understand and engage with them. Additionally, children with the potential for giftedness may display leadership qualities that can sometimes create conflicts with their peers. Their higher aptitude or abilities might make them stand out or be perceived as dominating, leading to tension or resentment among their peers. This can result in behavioral problems, as they may seek ways to alleviate their boredom or escape from the classroom setting. Preschool teachers play a crucial role in recognizing and nurturing the abilities of children with the potential for giftedness. However, not all preschool teachers make specific classroom arrangements for these children. This may be because they or their parents don't prefer additional arrangements or because they feel they lack the necessary opportunities or resources. In some cases, teachers may refer these children to external programs or specialists for further support. They also emphasized the importance of creating stimulating environments within the school, such as laboratories, sports halls, and workshops, to provide enriched learning experiences. For teachers to effectively support children with the potential for giftedness, they require the support of both internal stakeholders, such as school administrators, and external experts in the field.

Discussion

Children with the potential for giftedness often demonstrate exceptional problem-solving skills and have a strong desire to explore new ideas and concepts (Sisk, 2012; Clifford-Poston, 2018; Silverman, 2003). They may also exhibit advanced language skills, such as an extensive vocabulary and the ability to easily comprehend and express complex ideas (Wagner, 2021). These children tend to have a high level of motivation and perseverance, particularly when it comes to challenging tasks or subjects that they are interested in (Clark, 2001). They may exhibit a strong drive to excel and may engage in tasks independently for extended periods of time (Brody ve Mills, 1997). In addition, they often demonstrate heightened sensitivity and empathy towards the feelings and experiences of others (Sousa, 2010). They may show a deep concern for social justice and fairness and may actively seek out opportunities to make a positive impact on the world around them (Renzulli, 2002). This lack of knowledge among teachers about children with the potential for giftedness and their characteristics can have negative effects on the social and emotional development of these children. Without proper support and guidance, these children may struggle to develop their leadership skills and may not achieve their full potential. This includes creating a supportive and inclusive classroom environment where these children feel valued and understood.

Conclusion

Preschool teachers are recognizing and making efforts to support children with the potential for giftedness in their classrooms. They focus on the interests of these children, adapt activities to their needs, provide individualized attention, and use materials and facilities that align with their abilities. However, there is a need for teachers to effectively identify and recognize children with the potential for giftedness, plan activities that cater to their educational needs, and receive support and training from experts. Additional support and training are essential to ensure that these children receive the appropriate educational opportunities they deserve.